

DEFINICIJE

Cilj/Svrha:

Naučiti definirati pojmove i upotrebljavati definicije u debati

Ishodi:

- Učenici su naučili što je definicija i koji su dijelovi svake definicije
- Učenici razumiju funkciju definicije u debati
- Učenici mogu samostalno definirati pojmove
- Učenici mogu prepoznati pogreške u definiranju

Aktivnosti:

- Usmeno izlaganje
- Vježba
- Razgovor, diskusija

Preporuke / Napomene:

Ovisno o broju učenika i količini zadataka i primjera koje odlučite obraditi, predviđeno vrijeme rada je između 45 i 90 minuta.

Materijali:

- Uručak - Vježba definiranja

Predviđeno vrijeme rada: 45-90 min

PONAVLJANJE PRIJE IZVOĐENJA

Definicija je objašnjenje pojma koje uključuje samo taj pojam i niti jedan drugi. Definicija ima dva dijela: viši rodni pojam i vrsnu razliku. Viši rodni pojam je pojam nadređen pojmu koji definiramo. Vrsna razlika je osobina pojma koja razlikuje taj pojam od svih ostalih pojmova unutar našeg višeg rodnog pojma. Npr: trokut je geometrijski lik sa tri kuta. Geometrijski lik je ovdje viši rodni pojam koji osim trokuta uključuje i sve druge geometrijske likove, a tri kuta je vrsna razlika po kojoj se trokut razlikuje od svih ostalih geometrijskih likova.

Osnovne pogreške u definiranju: netočne definicije, (npr. Trokut je učenik s tri jedinice), preširoke definicije (one koje uključuju i druge pojmove osim onog pojma koji želimo definirati npr. Trokut je geometrijski lik), preuske definicije (one koje ne uključuju sve pojmove unutar pojma koji želimo definirati npr. Trokut je geometrijski lik sa tri kuta od 60 stupnjeva) i cirkularne definicije (one koje definiraju pojam koristeći isti taj pojam npr. Trokut je trokutasti geometrijski lik).

PREDLOŽENA IZVEDBA

TIJEK RADA:

1. Uvod (10 min)
2. Zajednička izrada definicija (10 min)

3. Dijelovi definicija (5 min)
4. Pogreške pri definiranju (5 min)
5. Vježba definiranja (10 min)
6. Zaključak (5 min)

OPIS RADA:

1. Uvod (10 min)

- Rasprava s učenicima o tome što je definicija (trebaju zaključiti da definicija mora uključiti samo taj pojam, ništa više i ništa manje)
- Pitati učenike zašto su definicije važne (važno je da znamo o čemu pričamo i da svi pričamo o istome)

2. Zajednička izrada definicija (10 min)

- Zadati učenicima nekoliko jednostavnih pojmova koje trebaju definirati (navodeći ih pitanjima poput „Uključuje li ova definicija još neki pojam?“ i „Uključuje li ova definicija sve što uključuje pojam koji definiramo?“)
- Pojmovi koji vam ovdje mogu biti od koristi su:
 - a. Trokut – geometrijski lik sa 3 kuta; ili dio ravnine omeđen sa 3 stranice; ili geometrijski lik sa zbrojem kutova 180 stupnjeva
 - b. Čudnovati kljunaš – sisavac koji liježe jaja; ili sisavac koji ima kljun
 - c. Indijanac – starosjedilac Amerike; ili čovjek prirodno crvene boje kože

3. Dijelovi definicija (5 min)

- Zadati učenicima da podjele jednu od napravljenih definicija na dva dijela (učenici najčešće intuitivno podijele definiciju na viši rodni pojam i vrsnu razliku) te ih pitati zašto su je tako podijelili
- Objasniti učenicima viši rodni pojam i vrsnu razliku te da pomoću njih uvijek smišljamo definicije
- Podijeliti ostale napravljene definicije na dva dijela

4. Pogreške pri definiranju (5 min)

- Dati učenicima primjer netočne definicije, preširoke definicije, preuske definicije i cirkularne definicije i raspraviti koji je problem s njima (najbolje na primjerima koji su već napravljeni)

- Objasniti učenicima da su netočna, preširoka, preuska i cirkularna definicija osnovne pogreške definiranja

5. Vježba definiranja (10 min)

- Napraviti još nekoliko definicija prema naučenim dijelovima koristeći vježbu koja se može izvoditi samostalno ili u grupi po nekoliko učenika

6. Zaključak (5 min)

- Učenici zajednički slobodno ponavljaju sve što su naučili, a predavač postavlja potpitanja po potrebi

Tablica za provjeru jesmo li uspješno ostvarili ciljeve	
Učenici znaju da je definicija rečenica koja jednoznačno objašnjava neki pojam	
Učenici znaju da su dva dijela svake definicije viši rodni pojam i vrsna razlika	
Učenici razumiju da definicije služe tome da razumijemo pojmove koje koristimo	
Učenici mogu definirati pojmove koristeći viši rodni pojam (nadređeni pojam) i vrsnu razliku (karakteristiku koja taj pojam razlikuje od ostalih koji se nalaze unutar višeg rodnog pojma)	
Učenici mogu prepoznati preširoke, preuske i cirkularne definicije	

Ova tablica služi za pomoć nastavnicima te ima odvojene primjere definicija. Navedeni pojmovi mogu se definirati i drugačije. Linijom su odvojeni dijelovi definicija.	
Nokat	rožnata tvorevina na vrhu prsta
Poštar	zanimanje donosi poštu
Voda	tekućina sastava H ₂ O
Oko	organ za vid
Plavetni kit	najveći sisavac
Dimnjačar	zanimanje čisti dimnjak
Led	zamrznuta voda
Kružnica	skup točaka jednako udaljen od jedne točke
Himna	službena pjesma
Koža	organ najveći
Motocikl	motorno vozilo 2 kotača
iPhone	mobitel tvrtke Apple
Zagreb	glavni grad RH
Biologija	znanost o živom
Kosa	rožnata tvorevina na glavi
Traperice	hlače od traperera
Narukvica	nakit oko ruke
Venera	planet drugi po redu od Sunca ili rimska božica ljubavi i ljepote
Poplava	izljev vode iz korita
Blagovaonica	prostorija namijenjena jedenju
Pidžama	odjeća za spavanje
Ogrlica	nakit oko vrata
Trepavice	dlake na kapku
Trajekt	plovilo za prijevoz automobila
Otok	dio kopna okružen vodom
Udžbenik	knjiga sa gradivom
Košarka	sport lopta i koš
Narkoman	ovisnik o drogi
Pekar	zanimanje peče krušne proizvode
Janje	mladunče ovce
Azija	kontinent najveći

Nokat	
Poštar	
Voda	
Oko	
Plavetni kit	
Dimnjačar	
Led	
Kružnica	
Himna	
Koža	
Motocikl	
iPhone	
Zagreb	
Biologija	
Kosa	
Traperice	
Narukvica	
Venera	
Poplava	
Blagovaonica	
Pidžama	
Ogrlica	
Trepavice	
Trajekt	
Otok	
Udžbenik	
Košarka	
Narkoman	
Pekar	
Janje	
Azija	